

ἀποτίνοντες ὑπέρογκα λύτρα εἰς Τουρκομάνους ληστές πρὸς ἐξαγορὰν ὅλου ἡ μέρους τοῦ σώματος τῶν συγγενῶν, ὅπως δυνηθῶσι νὰ θάψωσι τὰ πολύτιμα λείψανα ἐν χώρῳ, μὴ βεβηλουμένῳ ὑπὸ τοῦ ποδὸς ἀπίστων.

Ὡς ἀνωτέρω εἶδομεν οἱ Ἄριοι τῶν Βεδῶν ἔθαπτον τοὺς νεκροὺς αὐτῶν εὐχόμενοι τῇ γῇ νὰ τηρῇ αὐτοὺς φιλοστόργως ἐν τοῖς κόλποις αὐτῆς. Νῦν δὲ ἐν τῇ Ἰνδικῇ, μέχρι καὶ αὐτῆς τῆς Νεπώλης, τοὺς ἐπισήμους τῶν νεκρῶν κατακαίουσι πυρὶ. Ὅμως οὐ πρὸ πολλοῦ θρησκομανεῖς τινὲς μετέβαινον ἐπίτηδες εἰς Βεναρὰς καὶ νῦν τοκτονοῦντο πνιγόμενοι ἐκεῖ, ὅπως ἐξασφαλίσωσι τὴν ψυχικὴν σωτηρίαν.

Γινώσκουμεν προσέτι, ὅτι οἱ παλαιοὶ Γερμανοὶ ἔκαιον συχνάκις τοὺς νεκροὺς αὐτῶν, ἡ δὲ προϊστορικὴ ἀρχαιολογία διδάσκει ἡμᾶς ὅτι οἱ ἡμέτεροὶ πρόγονοι τοῦ λιθίνου αἰῶνος, ἄλλοι μὲν ἔθαπτον ἡ ἐναπέθετον εἰς σπήλαια καὶ κολωνούς, ἄλλοι δὲ κατέκαιον πυρὶ τοὺς νεκρούς.

Αἱ φονικαὶ θυσίαι ἦσαν συνηθέσταται καὶ ταῖς λευκαῖς φυλαῖς ὡς καὶ ταῖς ἄλλαις. Καίτοι οὐδεμία γίνεται μνεία περὶ ἀνθρωπίνων θυσιῶν ἐν τοῖς νόμοις τοῦ Μανού, ὅμως ἡ συνήθεια τῆς καύσεως τῶν χερῶν ἐπὶ τῆς πυρᾶς τοῦ συζύγου κατέστη γενικωτάτη ἐν τῇ βραχμνικῇ τάξει καὶ διετηρήθη μέχρι τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων. Πάντες δὲ σχεδὸν οἱ λαοὶ τῆς κλασσικῆς ἀρχαιότητος, Πέρσαι, Ἕλληνες, Ῥωμαῖοι κλπ. συνειθίζον κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον νὰ θύωσιν ἀνθρώπους ἐν ταῖς κηδείαις. Οἱ δὲ Γερμανοὶ συγκατέκαιον μετὰ τοῦ νεκροῦ τοὺς ἵππους καὶ τὰ ὄπλα τῶν, εἰς δὲ τοὺς ἐπιφανεῖς ἄνδρας αὐτῶν θνήσκοντας ἐφρόντιζον νὰ παρέχωσι τὴν προσήκουσαν ἀκολουθίαν ἐπισφάζοντες εἰς τοὺς τάφους τῶν αἰχμαλώτους.

Τὰ τοιαῦτα αἰμοχαρῆ ἔθιμα εἰσὶ πάγκοινα καθ' ἅπασαν τὴν γῆν. Οἱ αὐτοὶ παραλογισμοὶ καὶ αἱ αὐταὶ ὠμότητες ἀπαντῶσι σχεδὸν ἐν πάσαις ταῖς φυλαῖς, ἀπὸ τῶν ἀρχαίων Γερμανῶν μέχρι τῶν κατοίκων τῆς Δαχομένης οἵτινες μὴ ἀρκοῦμενοι εἰς τὰς ἐκατοστῦας τῶν σφαζομένων γυναικῶν, εὐνούχων, αἰοδῶν, στρατιωτῶν κλπ. κατὰ τὸν θάνατον τοῦ βασιλέως τῶν, ἐξαποστέλλουσι περιοδικῶς εἰς τὴν ἀόρατον Δαχομένην νέους θεράποντας, ὅπως κομίσωσι μηνύματα εἰς τὸν νεκρὸν βασιλέα. Καὶ τοῦτο πράττουσιν εὐσυνειδήτως πρὸς ἔνδειξιν τῆς νίκης στοργῆς τοῦ διαδόχου πρὸς τὸν θανόντα πατέρα.

Ὅμοιως καὶ οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες καὶ Ῥωμαῖοι ἐπίστευον εἰλικρινῶς, ἀπαραλλάκτως ὡς πολλοὶ τῶν σημερινῶν ἀγρίων, ὅτι αἱ σκιαὶ τῶν νεκρῶν ἐποιοῦντο πράγματι χρῆσιν τῶν ὑπὸ τῶν ἐπιζώντων προσφερομένων αὐτοῖς δώρων καὶ τροφῶν. Παρὰ τῷ Λουκιανῷ εἰς διηγεῖται ὅτι ἡ θανούσα σύζυγος αὐτοῦ ἐπανελθούσα ἤτησεν ἐπὶ χρυσὸν σανδάλιον, ὅπερ ἐκεῖνος εἶχε λησμονήσῃ

νὰ συγκατακαύσῃ ἐπὶ τῆς πυρᾶς μετὰ τοῦ σώματος καὶ τῶν κοσμημάτων αὐτῆς. Πολλάκις δ' οἱ τε Ῥωμαῖοι καὶ οἱ Ἕλληνες, ὡς τύσοι ἄλλοι λαοί, ὑπελάμβανον τὰ πνεύματα τῶν θανόντων κακοποιὰ καὶ ἐπιφοβα. Ἰδίως τοιαῦτα ἐθεωροῦντο τὰ τῶν μὴ τυχόντων ταφῆς ἢ τῶν βιαίως θανατωθέντων. Τὰ δόγματα τοῦ Ἐπικούρου ἀπῆλλαξαν εὐτυχῶς τοὺς συνεωτέρους τῶν ἀρχαίων τοιούτων χιμαιρικῶν βασάνων. Ῥωμαῖκαί τινες ἐπιτύμβιοι ἐπιγραφαὶ παρρησίᾳ κηρύττουσιν, ὅτι ὁ θάνατός ἐστι τὸ πέρας τῶν πάντων, ἡ αἰωνία ἀνάπαυσις. Ἀλλὰ τὰ δόγματα ταῦτα, ὄντα ὑπὲρ τὸ δέον λογικά, ἐπρέσβευον οἱ ὀλίγιστοι, τὸ δὲ πολὺ πλῆθος ἐξηκολοῦθει μεριμνῶν περὶ Χάρωνος καὶ τοῦ ἐν Ἄδου, προλειπνόν οὕτω τὴν ὁδὸν τοῦ χριστιανισμοῦ, ὅστις ἐκορύφωσε τοὺς φόβους τῶν μετὰ θάνατον κολάσεων.

***Π.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Περὶ τῶν πυρκαϊῶν τοῦ ἔτους 1884 ὁ ἐν Χαγερνάου Γιλαρδὼν ἐδημοσίευσεν τὰς ἐξῆς πληροφορίας· Τῇ 20 Ἰανουαρίου κατεκᾶν ἐν Λονδίῳ τὸ μικρὸν θέατρον Λούσβη· τῇ 16 Ἀπριλίου τὸ μέγα θέατρον ἐν Ταρασκῶν τῆς νοτίου Γαλλίας ἐνεκα ἐκχύσεως φωταερίου· τῇ 21 Ἀπριλίου ἐπυρπολήθη καὶ κατέπεσεν ὁ ἵππόδρομος ἐν Βουκουρεστίῳ· τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ κατεστράτη τελείως τὸ ἐν Κλεσελάνδῃ τῆς βορείου Ἀμερικῆς θέατρον ἐνεκα σφοδρῶτατης φωταερίου ἐκχύσεως, παρὰ πᾶσαν τὴν πρόχειρον ἐπικουρίαν ἐπιστήμης καὶ τέχνης· τῇ 16 Μαΐου ἐκᾶν τὸ ἀστικὸν θέατρον Βιέννης· τῇ 15 Ἰουνίου ἀπετεφρώθη ἡ ἱματιοθήκη τοῦ μεγάλου θεάτρου ἐν Βαρσοβίᾳ· τῇ 20 Ἰουνίου ἐν τινὶ προαστείῳ τοῦ Λονδίνου κατέπεσε τὸ μέγα νηκτοτροφεῖον (aquarium)· τῇ 29 Ἰουνίου ἐκᾶν τὸ βασιλικὸν θέατρον Ἐδιμβούργου· τῇ 6 Αὐγούστου τὸ θερινὸν θέατρον ἐν Τόμσκη τῆς Σιβιρίας· τῇ 16 Σεπτεμβρίου κατέπεσε τὸ μετασκήνιον τοῦ θεάτρου ἐν Καχὸρ τῆς νοτίου Γαλλίας· τῇ 19 Ὀκτωβρίου ἐκᾶν τὸ γερμανικὸν θέατρον ἐν Μόσχᾳ· τῇ 16 Νοεμβρίου ἀπετεφρώθη ἐν Σμύρνῃ ἡ «Εὐτέρπη»· τῇ 20 Νοεμβρίου ἐν Σουβαμπώνῃ ἀπὸ πρῶτας ἕως ἐσπέρας κατεκᾶν τὸ μικρὸν καὶ τὸ ἐχόμενον μέγα θέατρον, κτισθὲν ἀπὸ τοῦ 1766. Τῇ 23 Νοεμβρίου ἐν ἐνὶ τετάρτῳ τῆς ὥρας μετεποιήθη εἰς θάλασσαν φλογὼν τὸ ἐν Στεττίνῳ θέατρον «Θάλεια».

Μεταξὺ δύο γερόντων·

— Δὲν 'ξέρω, κύρ Γιάννη, τί κατ'αλαβαίνομαι μὲ τὸ ταμπάκο. Εἶνε ἕνα μάταιο ἔξοδο.

— Μὰ νὰ σου' πῶ... Δίνει κανεὶς τόσους παράδες!

— Τὸν κόδομε;

— Τὸν κόδομε.

— Ναί, ἀλλὰ ὅποιος 'δῇ τὸν ἄλλον νὰ πίνη, νὰ πληρῶνῃ μιὰ δραχμὴ.

— Καὶ τί θὰ τὴν κάνωμὲ τῇ δραχμῇ;

— Τὴν παίρνωμὲ 'λίγο ταμπάκο.